

Tweede Kamer, Jaarverantwoording BHO 2025

VERSLAG VAN EEN WETGEVINGSOVERLEG

Concept

De vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking heeft op 18 juni 2026 overleg gevoerd met de heer Sjoerdsma, minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking, over:

- **het wetsvoorstel Jaarverslag en slotwet Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp 2025 (36945-XVII);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 20 mei 2026 inzake jaarverslag Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp 2025 (36945-XVII, nr. 1);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 11 juni 2026 inzake beantwoording vragen commissie over het Jaarverslag Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp 2025 (Kamerstuk 36945-XVII-1) (36945-XVII, nr. 7);**
- **de brief van de president van de Algemene Rekenkamer d.d. 20 mei 2026 inzake aanbieding van het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2025 bij Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (36945-XVII, nr. 2);**
- **de brief van de president van de Algemene Rekenkamer d.d. 9 juni 2026 inzake beantwoording vragen commissie, gesteld aan de Algemene Rekenkamer, over het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2025 bij Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (Kamerstuk 36945-XVII-2) (36945-XVII, nr. 6);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 7 mei 2026 inzake rapportage over economische missies in 2025 (36800-XVII, nr. 70);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 13 april 2026 inzake nederlandse deelname Expo 2025 Osaka (36800-XVII, nr. 68);**
- **de brief van [indiener onbekend] d.d. 26 januari 2026 inzake voortgang Nationaal Actieplan bedrijfsleven en mensenrechten (NAP) 2022-2026 (32735, nr. 423);**
- **de brief van [indiener onbekend] d.d. 17 december 2025 inzake modernisering DRIVE (36180, nr. 184);**
- **de brief van de staatssecretaris Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp d.d. 17 december 2025 inzake toetsingskader DRIVE garantiefaciliteit 2022 (aangepast) (36180, nr. 185);**
- **de brief van de minister van Justitie en Veiligheid d.d. 16 december 2025 inzake decemberbrief Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp 2025 (36800-XVII, nr. 17);**
- **de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 11 mei 2026 inzake uitwerking verbeterde verantwoordingssystematiek (jaarverslag BHOS) (31865, nr. 302);**

- de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 12 mei 2026 inzake rapport Voedselexporten Afrika ECDPM-WUR (29237, nr. 258);
- de brief van de minister van Economische Zaken en Klimaat d.d. 20 mei 2026 inzake kabinetsreactie op de Monitor Brede Welvaart en SDG's 2026 (34298, nr. 42);
- de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 29 mei 2026 inzake revolverende fondsen (36800-XVII, nr. 72);
- de brief van de minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking d.d. 11 juni 2026 inzake beantwoording vragen commissie, gesteld aan de regering, over het rapport Resultaten verantwoordingsonderzoek 2025 bij Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp (Kamerstuk 36945-XVII-2) (36945-XVII, nr. 8).

Van dit overleg brengt de commissie bijgaand geredigeerd woordelijk verslag uit.

De voorzitter van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
Den Hollander

De griffier van de vaste commissie voor Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking,
Van der Leeden

Voorzitter: Den Hollander
Griffier: Van der Leeden

Aanwezig zijn zes leden der Kamer, te weten: Bamenga, Den Hollander, Hoogeveen, Kröger, Lohman en Verkuijlen,

en de heer Sjoerdsma, minister van Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking.

Aanvang 15.04 uur.

De **voorzitter**:

Dames en heren, van harte welkom bij het wetgevingsoverleg over de Jaarverantwoording Buitenlandse Handel en Ontwikkelingshulp 2025. We hebben vandaag een debat over de jaarverantwoording, waarbij we starten met de wetgevingsrapporteurs. Dat zijn de heer Bamenga en mevrouw Teunissen, maar zij komt iets later. Dus de heer Bamenga begint zo meteen met een toelichting op zijn wetgevingsrapporteurschap. Daar vindt eerst een soort van gesprek, debat, over plaats met de minister. Daarna gaan we over naar de eerste termijn van de Kamer.

Ik wil dus starten door het woord te geven aan de heer Bamenga.

Het woord voert het lid Bamenga.

Het woord voert minister Sjoerdsma.

Het woord voert het lid Kröger.

Het woord voert het lid Bamenga.

Het woord voert het lid Hoogeveen.

Het woord voert het lid Verkuijlen.

Het woord voert het lid Lohman.

De vergadering wordt van 16.16 uur tot 16.46 uur geschorst.

De **voorzitter**:

Goedemiddag allen. Welkom terug bij het wetgevingsoverleg Jaarverantwoording Buitenlandse Handel en Ontwikkelingssamenwerking 2025. We hebben de eerste termijn van de Kamer zojuist gehad en we gaan nu luisteren naar de beantwoording van de minister in eerste termijn. Minister, aan u het woord.

Het woord voert minister Sjoerdsma.

Voorzitter: Bamenga

Het woord voert het lid Kröger.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat het kabinet de ambitie heeft om zich internationaal actief uit te spreken tegen het inperken van vrouwenrechten, lhbtq+-rechten, seksuele rechten en reproductievegezondheidsrechten, samen met gelijkgezinde partners;

constaterende dat Nederland deelnam aan de bijeenkomst in Madrid over feministisch buitenlandbeleid, maar de politieke verklaring niet tekende;

overwegende dat internationaal leiderschap nodig is nu vrouwenrechten wereldwijd onder druk staan;

verzoekt de regering niet terughoudend te zijn en Nederland internationaal duidelijk politiek te positioneren als voorvechter van vrouwenrechten, onder andere door het steunen van gezamenlijke verklaringen waar passend,

en gaat over tot de orde van de dag.

De **voorzitter**:

Deze motie is voorgesteld door het lid Kröger.

Zij krijgt nr. 9 (36945-XVII).

Het woord voert het lid Kröger.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat wereldwijd de ruimte voor het maatschappelijk middenveld onder druk staat, met negatieve gevolgen voor democratie, mensenrechten en stabiliteit;

constaterende dat zowel de nationale SDG-rapportage als de Adviesraad Internationale Vraagstukken het belang benadrukken van flexibele financiering voor maatschappelijke actoren, onder meer via ambassades;

overwegende dat het voormalige Civic Space Fund ambassades in staat stelde om lokale maatschappelijke organisaties te ondersteunen op thema's als mensenrechten, klimaat, vrouwenrechten en vrijheid van meningsuiting;

verzoekt de regering om voor het debat over de beleidsbrief Buitenlandse Zaken 2026 met een beleidsagenda te komen voor het tegengaan van krimpende maatschappelijke ruimte;

verzoekt de regering voorts om als onderdeel hiervan te bezien hoe een soortgelijk fonds opgezet kan worden, beheerd door een gespecialiseerde organisatie, waarmee maatschappelijke organisaties en lokale initiatieven worden ondersteund op het gebied van democratie en maatschappelijke ruimte,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door het lid Kröger.

Zij krijgt nr. 10 (36945-XVII).

Het woord voert het lid Kröger.

De voorzitter:

Dank u wel. De heer Bamenga ziet af van zijn tweede termijn. Dan ga ik dus meteen door naar de heer Verkuijlen.

Het woord voert het lid Verkuijlen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat de periode tussen een politiek akkoord over een EU-handelsverdrag en de uiteindelijke voorlopige toepassing ervan onacceptabel lang is;

overwegende dat de juridische opschoning en de vertaling van de verdragsteksten in alle 24 officiële EU-talen een grote vertragende factor vormen in dit proces;

overwegende dat deze procedurele vertragingen Nederlandse exporteurs kostbare tijd en marktaandeel kosten op de wereldmarkt;

verzoekt het kabinet om zich er in Europees verband hard voor te maken dat handelsakkoorden in de beginfase sneller voorlopig kunnen worden toegepast op basis van de geaccordeerde Engelse tekst,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Verkuijlen, Hoogeveen, Stoffer en Lohman.

Zij krijgt nr. 11 (36945-XVII).

Het woord voert het lid Verkuijlen.

Motie

De Kamer,

gehoord de beraadslaging,

constaterende dat Nederlandse ondernemers sinds het vertrek van het Verenigd Koninkrijk uit de Europese Unie worden geconfronteerd met grenscontroles en hoge administratieve lasten;

overwegende dat het wegnemen of verminderen van deze handelsbarrières kan leiden tot lagere kosten, een kortere logistieke doorlooptijd en een sterkere ketenweerbaarheid;

verzoekt het kabinet om zich actief in te zetten om lopende onderhandelingen en afspraken die handelsbelemmeringen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk wegnemen zo snel mogelijk over de eindstreep te trekken,

en gaat over tot de orde van de dag.

De voorzitter:

Deze motie is voorgesteld door de leden Verkuijlen, Hoogeveen, Lohman en Bamenga.

Zij krijgt nr. 12 (36945-XVII).

Het woord voert het lid Verkuijlen.

Het woord voert het lid Lohman.

Het woord voert minister Sjoerdsma.

De heer **Verkuijlen** (VVD):

Ik ben vergeten om bij mijn tweede motie, op stuk nr. 12, ook de heer Bamenga te noemen als mede-indiener. Dat wil ik graag bij dezen rechtzetten.

Het woord voert minister Sjoerdsma.

De **voorzitter**:

Dank u wel. Ik zie verder geen opmerkingen of vragen. Dan zou ik graag naar de toezeggingen willen gaan.

- Toezegging één. Voor het zomerreces komt er een brief waarin duidelijk wordt welke indicatoren worden opgenomen in de begroting 2027.
- Toezegging twee, met betrekking tot revolverende fondsen: de mate van revolverendheid en uitvoeringskosten meenemen in de evaluaties, de factsheets van de revolverende fondsen opnemen in de begroting en het jaarverslag, een overzicht van dotaties en onttrekkingen aan de revolverende fondsen opnemen in de memorie van toelichting, de begroting en het jaarverslag, en de voortgang van de fondsen zonder exitstrategie opnemen in een factsheet.
- De derde toezegging: de Kamer informeren over de doorwerking van maatregelen die het verschil tussen de OESO-norm en de ODA-prestatie verklaren.
- En dan was er nog een vierde toezegging: het onderzoeken van de mogelijkheden om de gevolgen van de bezuinigingen op ontwikkelingssamenwerking in kaart te brengen. De minister komt daarop terug in de begroting.

Dinsdag zijn de stemmingen over de moties. Ik zie nog een vraag van mevrouw Kröger over de toezeggingen.

Mevrouw **Kröger** (PRO):

Volgens mij was er een toezegging om ervoor te zorgen dat er in de ministerraad, waar relevant, een toets over de impact op ontwikkelingslanden voor wetsvoorstellen wordt toegepast.

Het tweede punt is dat ik de opmerking van de minister dat hij bereid is om in gesprek te gaan met de dochter van Berta Cáceres, ook een toezegging vind.

De **voorzitter**:

Ik hoor nog twee punten waarvan mevrouw Kröger zegt dat het concrete toezeggingen zijn. Ik kijk even naar de minister om te zien of dat het geval is.

Minister **Sjoerdsma**:

Voorzitter, we hoeven niet te dimdammen over woorden. De wetsvoorstellen worden natuurlijk in alle transparantie aan de Kamer aangeboden. Dan is het zichtbaar of dit wordt gedaan of niet. Als er gevallen zijn waarbij het niet is gedaan, ondanks de haviksgen van mijn medewerkers en ikzelf, dan weet ik zeker dat mevrouw Kröger aan

de bel zal trekken. Maar het in gesprek gaan met de nabestaanden — nogmaals: desgewenst, want daarin wil ik enige voorzichtigheid betrachten — is een toezegging. Dat gesprek zal dan plaatsvinden op een moment dat de nabestaanden dat wensen en ons ministerie en de agenda dat op een goede manier toelaten, zodat we er voldoende aandacht aan kunnen besteden.

De **voorzitter**:

Oké. Dan rest mij de formele vraag te stellen of u ermee instemt dat aan deze bewindspersoon voor de slotwet en het jaarverslag decharge wordt verleend. Ik zie de leden ja knikken. Dan doen we dat.

Ik wil iedereen bedanken voor hun bijdrage, de minister voor de antwoorden, en iedereen die meegekeken heeft. Ik sluit bij dezen de vergadering.

Sluiting 17.52 uur.

Tijdens dit overleg zijn de volgende moties ingediend:

- de motie-Kröger over het internationaal positioneren van Nederland als voorvechter van vrouwenrechten (36945-XVII, nr. 9) (ingediend)
- de motie-Kröger over een beleidsagenda voor het tegengaan van krimpende maatschappelijke ruimte (36945-XVII, nr. 10) (ingediend)
- de motie-Verkuijlen c.s. over zich er in EU-verband hard voor maken dat handelsakkoorden sneller kunnen worden toegepast op basis van de geaccordeerde Engelse tekst (36945-XVII, nr. 11) (ingediend)
- de motie-Verkuijlen c.s. over zich inzetten om handelsbelemmeringen tussen de EU en het Verenigd Koninkrijk zo snel mogelijk weg te nemen (36945-XVII, nr. 12) (ingediend)